

Motion till riksdagen 2005/06:Kr378

av **Lennart Kollmats m.fl. (fp)**

En ansvarsfull politik för spel och lotterier

Motionen delad mellan flera utskott

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om vikten av en långsiktig och socialt ansvarsfull politik för spel och lotterier.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om behovet av ökad behandlingsverksamhet.¹
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att utreda begränsningar för innehållet i marknadsföringen av spel och lotterier.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att det är angeläget att regeringen tar initiativ till att likartade regler om marknadsföringen av spel och lotterier utfärdas på EU-nivå.
5. Riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen med förslag om hur svenska spelanordnares konkurrenskraft skall kunna bibehållas och under vilka former alternativa, inklusive utländska, aktörer på spelmarknaden skall kunna etablera sig i Sverige.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om en skärpning av reglerna för tillståndsgivning, särskilt för åldersgränser.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att ge berörd polismyndighet tillfälle att avge yttrande över tillstånd för restaurangkasinospel och liknande.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om spelmarknaden och spelberoende.¹

¹Yrkandena 2 och 8 hänvisade till SoU.

Fel! Okänt namn på

Inledning

Folkpartiet känner en viss tvekan inför utvecklingen på spelområdet. Medan vi å ena sidan erkänner både den samhällsnyttiga verksamhet som avkastningen från spel och lotterier bidrar till under den socialt ansvarsfulla spelpolitiken och människors frihet att spela för sitt nöjes skull, inser vi å andra sidan även att spelverksamhetens baksida är mänskligt lidande och ekonomisk ruin för den som drabbas av spelberoende.

Vi vill slå vakt om målet för den sociala spelpolitiken, också när detta går ut över statens intäkter från Svenska Spel och ATG.

Spel och lotterier i Sverige möter allt hårdare konkurrens från spelarrangörer på Internet och annan tilltagande internationell konkurrens. För att behålla möjligheten att kontrollera att spelandet sker under socialt ansvarsfulla former och att överskottet kommer det allmänna eller allmännyttiga ändamål till del krävs därför en tydlig och förutseende spelpolitik i Sverige.

Överför lotteriverksamheten till folkrörelserna

Möjligheterna för ideella föreningar att finansiera sin verksamhet genom intäkter från lotterier kan anses allvarligt begränsade med de regler som existerar i dag. Sedan 1970 har marknadsandelarna för folkrörelsernas lotterier minskat, medan de statliga spelbolagens andel har ökat. I vår idrottspolitiska motion nämner vi att folk- och idrottsrörelserna på sikt bör kunna ta över hela den del av lotterisektorn som i dag drivs i statlig regi.

Öka insatserna mot spelberoende

Det står allt klarare att ett socialt och ekonomiskt ohållbart spelande kan utlösas av en form av beroende vars mekanismer är fullt jämförbara med beroende av droger. Medvetenheten om de växande problemen med spelberoende har ökat de senaste åren. Trots det gör regeringen alldeles för lite mot spelberoendet.

Regeringen föreslår i budgetpropositionen en ökad satsning på åtgärder för att motverka spelberoende. Dessa åtgärder är i hög grad inriktade på att hjälpa personer som redan har börjat utveckla spelberoende. Behovet av att bygga upp en sådan verksamhet är stort, och det är glädjande att man här har lyssnat på Folkpartiet som förordade detta i sin motion med anledning av regeringens proposition *Vissa frågor inom spelområdet* (prop. 2002/03:93).

Dock behövs även insatser som syftar till att begränsa rekryteringen till spelberoende. I en förlängning bör behandlingen av spelberoende liksom andra sociala åtgärder mot missbruk och beroenden vara ett kommunalt ansvar inom socialtjänsten. Staten bör ha ett långsiktigt ansvar för att – genom informationsinsatser, lagar och regelverk, myndigheternas tillståndsgivning

och uppföljning av utvecklingen på området – ta ett nationellt ansvar för att hålla nere antalet människor som drabbas av spelmissbruk. Allt talar för att det både är mer humant och mer effektivt att arbeta förebyggande med generella metoder.

Det framförs ofta förslag som går ut på att när spel- och lotteriverksamhet är så inkomstbringande så borde dessa verksamheter också bära en del av det ekonomiska ansvaret för sina sociala avigsidor. Folkpartiet bedömer att det är svårt att precisera en avsättning av någon viss procentandel till behandlingsverksamhet. Ett sådant mål riskerar att bli en tom utfästelse. Dock är det viktigt att resurserna till behandlingsverksamhet närmar sig behovet.

Reklamens inverkan

Folkpartiet ser med oro på den massiva marknadsföring för spel och lotterier som ständigt pågår. Inte minst är den stora mängden reklam i tv särskilt oroande med tanke på mediets höga genomslagskraft.

Även om det inte finns något känt direkt samband mellan marknadsföring och ökat spelberoende, finns det anledning att befara att de individer som har drabbats eller riskerar att drabbas av spelberoende utsätts för en betydande påfrestning genom reklamen.

Det är av stor vikt att reklamen för spel- och lotteriverksamhet är anständigt utformad och etiskt godtagbar. Den får inte riskera att lura människor att överskatta vinstchanserna och underskatta riskerna, ekonomiskt såväl som socialt, av spelandet. De statliga spelföretagen förefaller inte heller ta tillräckligt ansvar i sin marknadsföring. Slogans som ”bli onödigt rik” eller ”lett å vinne” är allt annat än ansvarsfullt utformade och undanhåller helt de risker och nackdelar som finns. De ska uppenbarligen bara framhålla den positiva möjligheten av att spela. Det samlade intrycket av detta är att vinstchanserna är mycket stora.

Vi anser därför att regeringen bör utreda om det är möjligt att införa regler som begränsar reklamens möjligheter att framställa spelandet som enbart positivt. Exempel på sådana begränsningar kan vara att korrekta uppgifter om vinstchans alltid måste anges. Om det är möjligt, ska regeringen snarast återkomma med förslag om detta till riksdagen.

Vad som här sagts om att utreda begränsningar för innehållet i marknadsföringen av spel och lotterier bör riksdagen ge regeringen till känna.

Vi är medvetna om att mediemarknaden i allmänhet och tv-marknaden i synnerhet är internationaliserad. Svenska regler kan lätt kringgås genom tevesändningar som riktas till svenska mottagare men sänds från ett land med andra regler. Enligt Folkpartiets mening bör därför riksdagen ge regeringen till känna att det är angeläget att regeringen tar initiativ till att likartade regler om marknadsföringen av spel och lotterier utfärdas på EU-nivå, som en del av gemenskapens regelverk för seriös marknadsföring.

Fel! Okänt namn på

Skärpning av reglerna för tillståndsgivning, åldersgränser m.m.

Lotteriinspektionen har det samlade ansvaret som tillståndsgivande myndighet. Detta möjliggör en enhetlig tillståndsgivning och kontroll av spelautomater i hela landet. Det har framkommit att Svenska Spel saknar regler om åldersgräns för 13 av de 22 olika spel som de arrangerar. Enligt Lotteriinspektionen saknas det krav på åldersgränser och det bestäms helt och hållet av spelordnaren. Denna ordning är inte acceptabel. Ansvaret att sätta åldersgränsen bör vara en del av Lotteriinspektionens myndighetsutövning och tillståndsgivning, Regeringen bör snarast återkomma med förslag till lagändring på denna punkt.

Folkpartiet vill understryka vikten av att ta in synpunkter från kommun och lokal polismyndighet innan tillstånd medges för olika slags lokaliserade spel, t.ex. restaurangkasinospel. Vidare förutsätter Folkpartiet att erforderliga riktlinjer för att återkalla tillstånd efter påtalade problem från samma myndigheter utfärdas.

Vad som här sagts om skärpning av reglerna för tillståndsgivning och särskilt åldersgränser bör riksdagen ge regeringen till känna

Svenska spelanordnares konkurrenskraft skall stärkas

Med de avigsidor som spelandet har, och inte minst den aggressiva marknadsföringen från de statliga aktörerna på spelmarknaden som tidigare nämnts, är det ändå viktigt att de svenska spel- och lotterianordnarna har rimliga villkor att konkurrera med utländska spelanordnare. Konsekvensen är annars att spelandet till stor del flyttar över på aktörer som varken är bundna av de svenska begränsningarna eller ger någon återföring av vinstmedel till samhällsnyttiga verksamheter.

Detta gäller också ytterligare ökade möjligheter för andra, inklusive utländska spelanordnare att etablera sig i Sverige under förutsättning att de följer ett svenskt regelverk om begränsat vinstandelstak och att de på något sätt bidrar till att stärka ett samhällsnyttigt ändamål. Folkpartiet har alltså inga principiella invändningar mot alternativa spelbolag. Huvudsaken är att värna den sociala spelpolitikens mål.

Folkpartiet menar att regeringen snarast bör återkomma med förslag till hur svenska spelanordnares konkurrenskraft ska kunna bibehållas under socialt rimliga former och under vilka former alternativa aktörer på spelmarknaden ska kunna etablera sig i Sverige.

Utredning av spelmarknaden och spelberoende

En enmansutredning med uppgift att se över den svenska spelmarknaden och den lagstiftning som reglerar den har tillsatts inom Finansdepartementet. Med tanke på den stora vikt som spelfrågorna och sambandet med spelberoende har är det fortfarande Folkpartiets mening att detta helst borde ha varit en parlamentarisk utredning. Men det är i vilket fall glädjande att utredningen kom till stånd. Den ska enligt direktiven vara färdig senast 15 december 2005.

Förutom de direktiv utredaren fått anser Folkpartiet att han bör värdera olika spelformer och föreslå åtgärder för att *förebygga* spelberoende. Vidare bör utredaren också få till uppgift att granska de internationella spelformer som är tillgängliga i Sverige och lämna förslag om hur Sverige bör agera internationellt för att förebygga spelberoende.

Stockholm den 3 oktober 2005

Lennart Kollmats (fp)

Cecilia Wikström (fp)

Torkild Strandberg (fp)

Erling Bager (fp)

Hans Backman (fp)

Axel Darvik (fp)